2026-10-01 – 2026-10-31

Lietuvos gimstamumo apžvalga. 2026 m. spalis

Spalį užregistruoti 1 423 gimimai – 91 mažiau nei prieš metus. Per dvylika mėnesių skirtumas pasiekė 936 gimimus. Universali išmoka vaikui augo šiek tiek lėčiau už kainas, o dvi alternatyvos dėl tėvų pajamų gimus vaikui spalio pabaigoje tebebuvo svarstomos.

Gimstamumas.lt · Paskelbta 2026-11-09

Gimimų sumažėjo septynis iš pirmųjų dešimties metų mėnesių

2026 m. spalio Lietuvos statistikoje užregistruoti 1 423 gyvi gimę kūdikiai, prieš metus – 1 514. Skaičiuojami Lietuvoje nuolat gyvenančių motinų vaikai, gimę šalyje ar užsienyje, ir Lietuvoje gimę kūdikiai, kurių motina nenustatyta. Per metus gimimų sumažėjo 91, arba 6,0 %. Rugsėjį metinis sumažėjimas buvo 50 gimimų (3,1 %). Išankstinius mėnesinius duomenis Valstybės duomenų agentūra (VDA) priskiria registravimo mėnesiui. Galutinę metinę statistiką ji rengia pagal tikrąją gimimo datą ir įtraukia pavėluotus įrašus. [1] [22]

Nuo 2025 m. lapkričio iki 2026 m. spalio susumavome 16 875 gimimus. Per ankstesnius dvylika mėnesių, nuo 2024 m. lapkričio iki 2025 m. spalio, jų buvo 17 811. Skirtumas siekia 936 gimimus, arba 5,3 %. Abu laikotarpiai apima visus metų laikus ir neturi bendrų mėnesių. Naujausio laikotarpio suma gali keistis, nes VDA gegužės–spalio reikšmes dar žymi kaip išankstines. [1]

2026 m. sausį–spalį gimimų buvo 14 172, o per tuos pačius 2025 m. mėnesius – 14 939. Iš 767 gimimų skirtumo 387 tenka vien sausiui. Kovo, balandžio ir liepos mėnesiais gimimų buvo daugiau negu prieš metus, kitais septyniais – mažiau. Atmetus sausį abiem metais, vasario–spalio suma vis tiek sumažėjo 2,8 %. Taigi per ilgesnį laikotarpį gimimų mažėjo, nors mėnesiniai pokyčiai nebuvo vienodi. [1]

Ar gimimų mažėjo visoje Lietuvoje? Abiejų metų spalio gimimų skaičių galima palyginti 46 iš 60 savivaldybių. Jose iš viso užregistruota 1 321 gimimas, prieš metus – 1 425. Gimimų sumažėjo 25 savivaldybėse, padaugėjo 12, o devyniose skaičius nepakito. 2026 m. spalį šešių savivaldybių duomenys konfidencialūs. 2025 m. spalį aštuonios reikšmės konfidencialios, dar vienai šaltinis nurodo „nebuvo“. Į palyginimą įtraukėme tik skaitines poras. Jo rezultatas taikomas šioms 46 savivaldybėms. Vietovėms palyginti pagal gimstamumo intensyvumą papildomai reikėtų moterų skaičiaus pagal amžių. [1]

Gimimų skaičius priklauso ir nuo to, kiek šalyje gyvena įvairaus amžiaus moterų. Oficialus suminis gimstamumo rodiklis 2025 m. siekė 1,04 vaiko vienai moteriai, 2024 m. – 1,11. Jis gaunamas sumuojant konkrečių metų rodiklius pagal motinos amžių. Spalio gimimų skaičiaus nepakanka spręsti, kiek vaikų per gyvenimą susilauks dabar šeimą kuriančios moterys. Tam reikėtų daugelį metų stebėti tos pačios gimimo kartos moteris. [2] [1]

Gimimų skaičius pasirinktuose laikotarpiuose [1]

Laikotarpis	Ankstesnis	Naujausias	Skirtumas
Spalis	1 514	1 423	−91
Sausis–spalis	14 939	14 172	−767
12 mėn. iki spalio imtinai	17 811	16 875	−936

Namų ūkių perkamoji galia ir būsto įperkamumas

Spalio 28 d. paskelbtu išankstiniu VDA vertinimu, vartojimo kainos pagal suderintą vartotojų kainų indeksą (SVKI) buvo 6,1 % didesnės negu prieš metus. Rugsėjį metinis pokytis irgi siekė 6,1 %. Tai kainų pokytis pagal bendro vartojimo krepšelio svorius. Norint įvertinti, kiek brango būtent vaiką auginančios šeimos vartojimas, reikėtų žinoti, kokią savo išlaidų dalį ji skiria maistui, būstui ir kitoms prekėms bei paslaugoms. [3] [4]

Universali išmoka vaikui nuo 2025 m. spalio iki 2026 m. spalio pakilo nuo 122,50 iki 129,50 euro. Nominaliai ji padidėjo 5,7 %. Padalijus naują sumą iš 1,061, jos vertė ankstesnio spalio kainomis siekė apie 122,05 euro. Vertinant pagal bendrą kainų indeksą, išmokos perkamoji galia per metus sumažėjo apie 0,4 %. Šis palyginimas parodo, kiek vidutiniškai nuvertėjo išmoka, bet neatskleidžia konkrečios šeimos išlaidų ar sprendimų dėl vaikų. [20] [3]

Būsto kainas ir atlyginimus galime palyginti už tą patį laikotarpį. Nuo 2025 m. antrojo ketvirčio iki 2026 m. antrojo ketvirčio šalies būsto kainų indeksas pakilo nuo 98,61 iki 112,75 (2025 m. vidurkis = 100), arba 14,3 %. Vidutinis mėnesinis atlyginimas po mokesčių šalies ūkyje, įskaitant individualiąsias įmones, padidėjo nuo 1 455,30 iki 1 588,70 euro, arba 9,2 %. Būsto kainos augo sparčiau už nominalų vidutinį atlyginimą. Pirmajam būstui taupančios šeimos padėtis dar priklauso nuo jos sukaupto pradinio įnašo, pajamų ir vietovės. [5] [6]

Spalio 27 d. Lietuvos bankas paskelbė rugsėjo kredito duomenis. Naujų susitarimų dėl būsto paskolų vidutinė metinė palūkanų norma buvo 4,33 %, rugpjūtį – 4,16 %, o 2025 m. rugsėjį – 3,66 %. Per metus norma padidėjo 0,67 procentinio punkto. Į statistiką patenka ir iš naujo suderėtos esamų paskolų sąlygos. Iš normos vienos neapskaičiuosime šeimos mėnesinės įmokos, nes jai svarbios ir paskolos suma bei likęs terminas. [7] [8]

JAV miestų duomenis tyrusios L. Dettling ir M. Kearney nustatė, kad kylant būsto kainoms trumpalaikė gimstamumo reakcija skyrėsi pagal būsto nuosavybę. Tarp savininkų gimstamumas didėjo, tarp nuosavo būsto neturinčių – mažėjo. Lietuvos nacionalinės eilutės šių grupių neišskiria. Norint patikrinti tą patį ryšį Lietuvoje, reikėtų susieti būsto nuosavybę, šeimos pajamas ir vietos kainas iki nėštumo su vėlesniais gimimais. Spalio kainos apibūdina aplinką, kurioje šeimos priima tolesnius sprendimus. [9] [5]

Būsto ir darbo pajamų rodiklių palyginimas [5] [6] [7]

Rodiklis	Laikotarpis	Metinis pokytis
Būsto kainų indeksas	2026 m. II ketv.	+14,3 %
Vidutinis neto atlyginimas	2026 m. II ketv.	+9,2 %
Būsto paskolų palūkanos	2026 m. rugsėjis	+0,67 proc. punkto

Kas galiojo spalį ir kas patvirtinta 2027 metams

Nuo spalio 1 d. pasikeitė ketvirtinės „Sodros“ išmokų ribos. Čia nurodytos sumos prieš mokesčius. Tėvams, ketvirtąjį ketvirtį įgijusiems teisę į vaiko priežiūros išmoką ir pasirinkusiems ją gauti iki vaikui sukaks 18 mėnesių, maksimali mėnesio suma įprastais mėnesiais siekė 3 139,20 euro. Tai 87,84 euro daugiau negu ankstesnį ketvirtį. Kiekvienam iš tėvų skirtais neperleidžiamais mėnesiais viršutinė riba padidėjo iki 4 080,96 euro. Minimali mėnesio išmoka liko 592 eurai. Pokytis svarbus šeimoms, kurių draudžiamosios pajamos pakankamai didelės, kad apskaičiuota išmoka pasiektų viršutinę ribą. [10]

Spalio 16 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija paskelbė, kad Vyriausybė pritarė 2027 m. baziniams išmokų dydžiams. Spalį universali išmoka vaikui tebebuvo 129,50 euro per mėnesį, vienkartinė išmoka gimus vaikui – 1 036 eurai. Ministerijos duomenimis, 2027 m. šios sumos didės iki 136,50 ir 1 092 eurų. Šeimai, visus metus gaunančiai universalią išmoką už vieną vaiką, nominali metinė išmoka padidėtų 84 eurais. Spalio šeimų pajamose šis padidėjimas dar neatsispindėjo. [11]

Seimo projektai ir savivaldybėse aptarti siūlymai

Spalio 20 d. Seimas atidėjo pagalbinio apvaisinimo projekto XVP-1315(2) svarstymą iki kito posėdžio. Pataisomis siekta apibrėžti paslaugų teikimą pagal medicininį poreikį, nepriklausomai nuo šeiminės padėties. Konstitucinis Teismas jau 2025 m. pripažino, kad reikalavimas būti susituokus arba įregistravus partnerystę prieštarauja Konstitucijai. Teismo nutarimas įsigaliojo 2026 m. balandžio 10 d. Spalį Seimas balsavo dėl pertraukos. Norint įvertinti, kiek pasikeistų faktinis gydymo prieinamumas, reikėtų žinoti, kiek pacienčių galėjo gauti gydymą po teismo nutarimo ir kiek papildomai jį gautų pagal naują tvarką. [12] [13] [14]

Spalio 28 d. nutarimu Nr. 819 Vyriausybė pasiūlė konkuruojančius vaiko priežiūros išmokų projektus Seime nagrinėti kartu su jos rengiamomis pataisomis. Pasirinkus 18 mėnesių išmoką, XVP-1362 įprastais mėnesiais kompensuotų 80 proc. ankstesnio kompensuojamojo uždarbio vietoje 60 proc. XVP-1683 visam laikotarpiui numatė 78 proc., o kartu su XVP-1684 būtų padidinta ir parama mažai uždirbantiems bei teisės į draudimo išmoką neturintiems tėvams. Antrajam variantui rengėjai numatė apie 68,8 mln. eurų papildomų „Sodros“ ir apie 3 mln. eurų valstybės biudžeto išlaidų per metus, remdamiesi 2026 m. gavėjų ir išmokų prognoze. Pirmojo varianto sąnaudos pažymoje nepateiktos. Spalio pabaigoje abu variantai tebebuvo siūlymai. [15] [16] [21]

Savivaldybių lygmeniu Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija spalio 8 d. Kauno rajone ir 13 d. Šiaulių regione pristatė šeimoms palankios savivaldybės planą. Spalio 20 d. Marijampolėje jo gaires aptarė penkių savivaldybių atstovai. Šie pranešimai liudija apie konsultacijas. Kad priemonę būtų galima laikyti įgyvendinta, toliau reikėtų patikrinti konkrečios tarybos sprendimą, jos skirtas lėšas ir paslaugas gavusių šeimų skaičių. Apžvalgai atrinkti dokumentuoti atvejai, tiesiogiai susiję su šeimų pajamomis, gydymu arba vietos paslaugomis. [17] [18]

Ką galima patikrinti ir kaip vertinti reformos poveikį

Palyginimo vienetas – kalendorinis mėnuo Lietuvoje. Metinis pokytis procentais lygus gimimų skaičių skirtumui, padalytam iš ankstesnių metų to paties laikotarpio gimimų skaičiaus ir padaugintam iš 100. Dvylikos mėnesių palyginimui pirmiausia sumuojami gimimai kiekviename iš dviejų nesikertančių laikotarpių. Skaičiavimams naudotos reikšmės, jų laikotarpiai ir išankstinių duomenų žymos išsaugoti šio leidimo CSV faile. Vėlesnis registro patikslinimas gali pakeisti šiandien atkurtą rezultatą. [1]

Vokietijoje pakeitus vaiko priežiūros išmokas, A. Raute palygino grupes, kurioms išmoka dėl reformos padidėjo nevienodai. Per penkerius metus gimstamumo pokytis ryškiausias buvo tarp vidutines ir didesnes pajamas gaunančių moterų. Lietuvoje išmoka jau priklauso nuo ankstesnio uždarbio. Vokietijos rezultatas pagrindžia klausimą, kurioms šeimoms padidinimas būtų reikšmingas, tačiau jo dydžio Lietuvai perkelti negalima. [19] [16]

Jei pataisa įsigaliotų, vertinimui reikėtų pagal iki reformos gautas pajamas ir draudimo stažą atskirti grupes, kurių išmokos pasikeitė skirtingai. Prieš lyginant jų pirmųjų ir paskesnių gimimų dažnį, reikėtų patikrinti ankstesnių tendencijų panašumą. Kelerių metų stebėjimas padėtų atskirti anksčiau gimusį planuotą vaiką nuo ilgainiui padidėjusio šeimos vaikų skaičiaus. Spalio suvestiniai duomenys šių klausimų neišsprendžia. [19] [16]

Šaltiniai

1. Valstybės duomenų agentūra. Gyvi gimę kūdikiai, S3R842_M3010101_2. Atnaujinta 2026-11-06.
2. Valstybės duomenų agentūra. Suminis gimstamumo rodiklis, S3R484_M3010510_1. Atnaujinta 2026-07-10.
3. Valstybės duomenų agentūra. SVKI metinis pokytis, S7R324_M2020216_1. Atnaujinta 2026-10-28.
4. Valstybės duomenų agentūra. 2026 m. spalio išankstinis infliacijos įvertis pagal SVKI. Paskelbta 2026-10-28.
5. Valstybės duomenų agentūra. Būsto kainų indeksas, S7R334_M2021001_3. Atnaujinta 2026-09-03.
6. Valstybės duomenų agentūra. Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis, S3R0050_M3060322. Atnaujinta 2026-09-16.
7. ECB Data Portal. Lithuania, interest rate on new housing loans, MIR.M.LT.B.A2C.A.R.A.2250.EUR.N. Žiūrėta 2026-11-09.
8. Lietuvos bankas. 2026 m. rugsėjo paskolų apimtis ir palūkanų normos. Paskelbta 2026-10-27.
9. Dettling, L. J. & Kearney, M. S. (2014). House prices and birth rates. Journal of Public Economics, 110, 82–100.. Žiūrėta 2026-11-09.
10. „Sodra“. Naujas ketvirtis – naujos „Sodros“ išmokų ribos. Paskelbta 2026-10-02.
11. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Vyriausybė patvirtino – kitais metais augs įvairios išmokos. Paskelbta 2026-10-16.
12. Seimo posėdis Nr. 195. Projekto XVP-1315(2) svarstymo eiga. Paskelbta 2026-10-20.
13. Konstitucinio Teismo nutarimas Nr. KT19-N4/2025 dėl teisės gauti pagalbinio apvaisinimo paslaugas. Paskelbta 2026-04-10.
14. Seimas. Spalio 20 d. posėdžių darbotvarkė, XVP-1315(2) ir lydimųjų projektų tikslai. Paskelbta 2026-10-20.
15. Vyriausybės nutarimas Nr. 819 dėl projektų XVP-1362, XVP-1683 ir XVP-1684. Paskelbta 2026-10-29.
16. Vyriausybės kanceliarijos dalykinio vertinimo pažyma Nr. NV-2842 dėl vaiko priežiūros išmokų projektų. Paskelbta 2026-10-23.
17. „Šeima 2050“. Prasideda plano „Šeimai draugiška savivaldybė“ pristatymų maratonas. Paskelbta 2026-10-16.
18. Kalvarijos savivaldybė. Marijampolės regiono šeimos tarybų plėtros susitikimas. Paskelbta 2026-10-22.
19. Raute, A. (2019). Can financial incentives reduce the baby gap? Journal of Public Economics, 169, 203–222.. Žiūrėta 2026-11-09.
20. SADM. 2025 ir 2026 m. universali išmoka vaikui.. Žiūrėta 2026-11-09.
21. XVP-1683 ir XVP-1684 aiškinamasis raštas, 13 punktas.. Žiūrėta 2026-11-09.
22. VDA. Methodology for the Statistical Survey on Fertility, DĮ-111, §§ 11, 23–24.. Paskelbta 2022-05-05.

Kaip cituoti

Gimstamumas.lt (2026-11-09). *Lietuvos gimstamumo apžvalga. 2026 m. spalis*. https://www.gimstamumas.lt/gimstamumo-apzvalga/2026-10/